

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟ ΠΑΪΣΙΟ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ Π. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ)

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ
ΟΣΙΟΥ ΠΑΪΣΙΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Διπλωματική Μελέτη

Υποβληθείσα στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Θεολογικών Σπουδών

Πανεπιστήμιο Νεάπολις

ΠΑΦΟΣ 2015

*Εὐλαβικό ἀφιέρωμα
σεβασμοῦ, τιμῆς καὶ ἀγάπης
στην Μητέρα μου Φωτεινή
καθὼς καὶ στην ἱερά Μνήμη
τοῦ παπποῦ μου Στεφάνου
καὶ τοῦ μακαριστοῦ πνευματικοῦ μου πατρός
οἰκονόμου π. Μιχαήλ Καλλονᾶ,
στους ὁποίους ὀφείλω τα βήματά μου στο Νέο Κόσμο καὶ
στην Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.
Ἡ ἀνατροφή μου μαζί τους ἦταν
κοινοποίηση ἐμπειρίας· μαρτυρία ἀλήθειας καὶ
προσφορά βιώματος.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	6
<u>ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ</u>	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8-10
 ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΑΪΣΙΟ.....	11-19
Ύποενότητα α. Άγιος.....	11-12
Ύποενότητα β. Ἡ ἀγιοκατάταξη τοῦ γέροντος Παΐσιου.....	12-13
Ύποενότητα γ. Βίος ὁσίου Παΐσιου.....	13-15
Ύποενότητα δ. Τὸ κληροδότημα τοῦ ὁσίου Παΐσιου.....	15-16
Ύποενότητα ε. Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ ὁσίου Παΐσιου.....	17-19
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	20-35
Ύποενότητα 1. Ἐν ἀρχῇ.....	21-24
Ύποενότητα 2. Πρὶν τὸν γάμο.....	24-26
i Τὸ ζήτημα τῶν σπουδῶν.....	25-26
Ύποενότητα 2. Ἡ συνταγὴ τοῦ καλοῦ γάμου.....	27-35
i. Ἀμοιβαῖος σεβασμός.....	28-30
ii. Ἀγάπη.....	30-32
iii. Ὑπομονή.....	32-33
iv. Τὸ «φταιξιμο» καὶ τὸ «δίκαιο».....	34-35
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	36-53
Ύποενότητα 1. Τὸ πρόβλημα τῆς τεκνοποιΐας.....	37-39
Ύποενότητα 2. Δυσκολία στὴν τεκνοποιΐα.....	39-40
Ύποενότητα 3. Υἱοθεσία – τὸ «βόλεμα» τοῦ ὀρφανοῦ.....	41-42
Ύποενότητα 4. Πολύτεκνες οἰκογένειες.....	42-43
Ύποενότητα 5. Ἐκτρώσεις – φοβερὴ ἁμαρτία.....	43-45
Ύποενότητα 6. Τὰ μικρὰ παιδιὰ.....	46
Ύποενότητα 7. Βάπτισμα.....	46-47
Ύποενότητα 8. Περιορισμὸς παιδιῶν;.....	48-49
Ύποενότητα 9. Παιδὶ καὶ σπουδές.....	49-50
Ύποενότητα 10. Σεβασμὸς καὶ ἀγάπη στοὺς γονεῖς.....	50-51
Ύποενότητα 11. Γηροκόμηση τῶν γερόντων.....	51-53
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Ἡ ΜΑΝΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	54-62
Ύποενότητα 1. Ἡ ἀγάπη τῆς μάνας.....	56-58
Ύποενότητα 2. Ἡ ἀντοχὴ τῆς μάνας.....	58-59
Ύποενότητα 3. Ἡ μάνα ὡς τροφός.....	59-60
Ύποενότητα 4. Μητέρα καὶ ἐργασία.....	60-61
Ύποενότητα 5. Γιὰ ἓνα σωστὸ νοικοκυριό.....	61-62
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ἡ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ.....	64-72

Ὑποεπότητα 1. Ἡ εὐθύνη τῶν γονιῶν.....	65-66
Ὑποεπότητα 2. Τὸ παράδειγμα.....	66-67
Ὑποεπότητα 3. Στοργὴ καὶ ἀγάπη.....,	67-68
Ὑποεπότητα 4. Ἐπίδραση ἀπὸ τὸ περιβάλλον.....	68-69
Ὑποεπότητα 5. Μάλωμα καὶ ἔπαινος.....	70-71
Ὑποεπότητα 6. Περιουσία.....	71-72
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Ἡ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ.....	74-82
Ὑποεπότητα 1. Ἡ ὑγεία στὴν οἰκογένεια	75-80
Ὑποεπότητα 2. Βοήθεια στὸν πλησίον	81
Ὑποεπότητα 3. Σχέσεις μὲ συγγενεῖς καὶ φίλους.....	82
 MARRIAGE AND FAMILY LIFE: A short introduction based on the sayings of St. Paisius.....	84-85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	86-90
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	92-93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	96-100

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

PG	Patrologia Graeca
Βασ.	Βασιλειῶν
Γαλ.	Γαλάτας
Γέν.	Γένεσις
Δευτερ.	Δευτερονόμιον
Έβρ.	Έβραίους
Έξ.	Έξοδος
Έφ.	Έφεσίους
Έσ.	Έσαΐας
Έζ.	Έζεκιήλ
Έρ.	Έρεμίας
Ίω.	Ίωάννης
Κορ.	Κορινθίους
Λευϊτ.	Λευϊτικόν
Λκ.	Λουκᾶς
Μακκ.	Μακκαβαίων
Μκ.	Μᾶρκος
Μαλ.	Μαλαχίας
Μασ.	Μασοριτικόν
Μτ.	Ματθαῖος
Παρ. Σολ.	Παροιμίαι Σολομῶντος
Πρξ.	Πράξεις τῶν Ἀποστόλων
Σοφ. Σολ.	Σοφία Σολομῶντος
σσ.	Σημείωση συγγραφέα
Φιλιππ.	Φιλιππισίους
Ψαλμ.	Ψαλμοί

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1	Ὁ Ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἀγιορείτης
Εικόνα 2	Ὁ γάμος τῆς Κανᾶ
Εικόνα 3	Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὐλογεῖ τὰ παιδιά
Εικόνα 4	Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ ἡ Ἁγία Ἄννα
Εικόνα 5	Ὁ Ἀσπασμὸς τῶν Ἀγίων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης
Εικόνα 6	«ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά» Ματ. 19,14
Εικόνα 7	Ὁ Γέροντας Παῖσιος στὶς Καρυὲς τοῦ Ἁγίου Ὁρους
Εικόνα 8	Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὐλογεῖ τὴν τράπεζα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός πώς ή περίπτωση του γέροντος Παΐσιου προκαλεί ποικίλες αντιδράσεις, ή δὲ πρόσφατη άγιοκατάταξή του με πράξη του Οικουμενικού Πατριαρχείου τή 13^η Ιανουαρίου 2015 μπορεί νά αποτελεί «εὐφρόσυνο γεγονός και είδηση άρίστη» για τόν ορθόδοξο κόσμο, όμως έχει δώσει και έναυσμα για συζήτηση, τόσο για τήν προσωπικότητα του Γέροντος, όσο και για τόν σύντομο χρόνο που αυτή πραγματοποιήθηκε μετά τήν όσιακή κοίμησή του. Ο άνθρωπος του 21^{ου} αϊ. μπορεί νά είναι διατεθειμένος νά ακολουθήσει και νά χειροκροτήσει κοσμικούς έθνοπατέρες που σήμερα υπόσχονται πολλά, άλλα σύντομα τόν απογοητεύουν και μετατρέπονται σε αποδιοπομπαίους τράγους, όμως άρνεϊται πεισματικά νά δεχθεϊ πώς μπορεί νά θεωρηθεϊ «άγιος» ένας σχεδόν άγράμματος πρόσφυγας, ξυλουργός στο έπάγγελμα και στη συνέχεια ταπεινός μοναχός, που τολμούσε νά εκφράζει τή γνώμη του με άπλά λόγια και χωρίς περιστροφές ή διπλωματίες.

Και όμως, ή περίπτωση του γέροντος Παΐσιου, μαζί και του γέροντος Πορφυρίου, του όποιου ή άγιοκατάταξη έγινε στις 27 Νοεμβρίου 2013, είναι βεβαίωση από τόν Θεό πώς και σήμερα μπορεί κάποιος νά φτάσει στον στόχο τής σωτηρίας του, άλλα ταυτόχρονα και νά δώσει τά σωστά πρότυπα στους ύπολοίπους, κάτι που είναι αναγκαίο για νά διατηρηθεϊ ό άνθρωπος στη σωστή πορεία. Σε αντίθεση με τά σύγχρονα πρότυπα τής καταναλωτικής κοινωνίας, ό άγιος είναι μιá δαση στην έρημιά τής πολυκοσμίας. Παραθέτω αυτό που διάβασα κάποτε, μου άρεσε και από τότε τó φύλαξα:

"Ο άγιος είναι αυτός που, με τή χάρη του Θεού κατορθώνει νά νικήσει τó χρόνο, νά ενώσει τó παρελθόν με τó παρόν σ' ένα ατέλειωτο μέλλον. Νικά τόν κόσμο και γίνεται υπερέκκοσμος. Νικά τή φθορά και τó θάνατο και γίνεται άθάνατος. Νικά τó φόβο και τά πάθη και γίνεται άπαθής. Ζει ως πάροικος στη γή και μετακομίζει στον οὐρανό".

Ένας από τους πιό βασικούς πυλώνες τής κοινωνίας είναι ό θεσμός του γάμου και, έν προεκτάσει, τής δημιουργίας οικογένειας μέσα από τήν «έννομον συζυγία και τήν έξ αυτής παιδοποιία». Θα ήταν λοιπόν παράξενο, αν ό όσιος Παΐσιος δέν άσχολεϊτο έκτεταμένα με αυτά τά ζητήματα, δίνοντας συμβουλές σε νέους που βρίσκονταν σε σύγχυση από τά μηνύματα που προβάλλονται τελευταία στον χῶρο που έζησε. Πρόκειται για φιλελεύθερες και νεοτερίστικες θέσεις που, μπορεί μὲν οί ύποστηρικτές τους νά ισχυρίζονται πώς άποσκοπούν στον «έκσυγχρονισμό» του κοινωνικού πλαισίου, όμως στην πραγματικότητα έχουν μοναδικό τους

στόχο νὰ καθυποτάξουν τὸν ἄνθρωπο στὰ οἰκονομικὰ συμφέροντα μιᾶς παγκοσμιοποιημένης νέας τάξης πραγμάτων.

Ὁ Ὅσιος, ἔχοντας κατανοήσει τὸν κίνδυνο ποὺ καιροφυλακτοῦσε, ἔγινε ὁ ἐκφραστὴς τῆς ὀρθόδοξης σκέψης, ὅπως αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ τὸν εὐαγγελικὸ λόγο καὶ ποὺ διαχρονικὰ στηρίξε καὶ ὁδήγησε στὴ σωτηρία πλήθους πιστῶν καὶ ποὺ πρόσφατα ἀμφισβητεῖται, ἀκόμα καὶ στὸν χῶρο ποὺ αὐτὴ γεννήθηκε καὶ ὑπῆρξε ἡ δισχιλιετὴς της παράδοση. Μὲ λόγια ἀπλὰ καὶ μὲ εἰκόνες παρμένες ἀπὸ τὴν ἐμπειρία του, ὅπως ἀκριβῶς ἔκανε καὶ ὁ Ἰησοῦς μὲ τὶς παραβολές, ὁ πνευματικὸς αὐτὸς Πατέρας τοποθετεῖ τὸ δικό του λιθαράκι στὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ μπορεῖ μὲν νὰ ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοὺς «οἰκοδομοῦντες», ὅμως θὰ συνεχίσει νὰ ἀποδεικνύεται διαχρονικὰ ἀπαραίτητος καὶ θὰ στηρίζει ἀενάως τὴν «κεφαλὴν γωνίας»,¹ ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποτελεῖ χρήσιμο βοηθὸ στὴν προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπιτελέσει τὸ καθῆκον του σὰν κοινωνικὸ καὶ ἀναπαραγωγικὸ ὄν.

Ἡ παρούσα μελέτη εἶναι ἀποτέλεσμα ἐντρυφήσεως στὴν ποιμαντικὴ παρακαταθήκη τοῦ ὁσίου Παϊσίου τοῦ Ἀγιορείτου, ὅσον ἀφορᾷ τὸν γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια, κατ' ἀνάθεση τοῦ ἐλλογιμωτάτου καθηγητοῦ μου Δρ. Ἀνέστη Κεσελόπουλου στὸ ταπεινὸ μου πρόσωπο. Ἐντούτοις, δὲν ἀποσκοπεῖ στὴν ἐκ βάθους ἀνάλυση τῶν λόγων τοῦ Ὁσίου, ἀλλὰ γίνεται μὲ ἀγάπη πρὸς τοὺς νέους καὶ μὲ σκοπὸ τὴν προσφορὰ σὲ αὐτοὺς ἀκόμα μιᾶς ἄποψης στὴν ἀναζήτησή τους γιὰ ἀπαντήσεις ποὺ ἀφοροῦν τὰ ζητήματα τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογένειας. Ὁ βίος τοῦ Ὁσίου, ποὺ παρατίθεται στὴν ἀρχή, σὲ συνάρτιση μὲ ἓνα σύντομο κείμενο γιὰ τὴν ἔννοια τοῦ «ἁγίου», ἀποτελοῦν προσπάθεια κατανόησης τοῦ τρόπου σκέψης του, ἀλλὰ καὶ τῶν πηγῶν ποὺ ὁ ἴδιος χρησιμοποίησε γιὰ νὰ τὴν ἐκφέρει – τὴν ἐμπειρία τῆς πολυτάραχης καὶ βασανισμένης ζωῆς του καὶ τὸν εὐαγγελικὸ λόγο στὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος πίστευε κατ' ἀρχάς, πρὶν τὸν προσφέρει σὰν βάλσαμο καὶ κοινωνία στοὺς ἄλλους.

Ὡς δεῦτερο κεφάλαιο, ἀκολουθεῖ ἡ παρουσίαση τῆς τοποθέτησης τοῦ Ὁσίου ἀπέναντι στὸν καρπὸ τοῦ γάμου, τὰ παιδιά, τὶς προϋποθέσεις ποὺ ὀφείλει νὰ πληρεῖ ἓνα ζευγάρι γιὰ νὰ ὁδηγηθεῖ στὴν τεκνοποιᾶ καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζονται ἡ ὑιοθεσία, ἡ πολυτεκνία καὶ οἱ ἐκτρώσεις. Ἡ ἔμφαση ποὺ ὁ ἴδιος ἔδινε στὸ θέμα «παιδί» διαφαίνεται καὶ στίς ἀκόλουθες ἐνότητες, ὅπου ἐπιχειρεῖται μιὰ προσπάθεια παρουσίασης τῶν θέσεων τοῦ Ὁσίου σχετικὰ μὲ τὸν ρόλο τῆς μητέρας εἰδικότερα καὶ τὴν εὐθύνη τῶν γονιῶν γενικότερα ἀπέναντι στὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Στὴν τελευταία δὲ ἐνότητα ἡ φωνὴ τοῦ Γέροντος 'ἡχεῖ' γιὰ νὰ

¹ Μτ. 21.42.

τονίσει τὴ σημασία τῆς πνευματικῆς ζωῆς στὴν οἰκογένεια. Παράλληλα μὲ τὸν λόγο τοῦ Ὁσίου παρουσιάζεται τὸ συμπύλιμα μιᾶς μικρῆς θεολογίας περὶ γάμου καὶ οἰκογενείας, ἀποτέλεσμα σύμπτυξης τοῦ λόγου τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν πατερικῶν κειμένων, προκειμένου νὰ τονιστεῖ ἡ θεολογικὴ συνέπεια τοῦ Ὁσίου. Ἐλπίζουμε αὐτὴ ἡ ταπεινὴ προσπάθεια νὰ εἶναι μέρος μιᾶς εὐρύτερης μελέτης, ἡ ὁποία θὰ ἀναδείξει τὸν λόγο τοῦ ὁσίου Παΐσιου καὶ θὰ βοηθήσει στὴν ἀνάκτηση τῆς χαμένης ἐμπιστοσύνης τῶν νέων στοὺς θεσμοὺς τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔγγραφον 25^{ον} Μαρτίου ἐν ἔτει διςχιλιοστῷ καὶ δεκάτῳ πέμπτῳ, Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας
Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.